

Úvod do problematiky citací a citování

Martina Machátová

Pomůcky k psaní textů

ÚŘAD PRO TECHNICKOU NORMALIZACI, METROLOGII A STÁTNÍ ZKUŠEBNICTVÍ [ÚNMZ]. ČSN 01 6910:2014, *Úprava dokumentů zpracovaných textovými procesory*. Online, PDF. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2014. Dostupné z: ČSN online, <https://www.agentura-cas.cz/produkty-a-sluzby/csn-online/csn-online-rozcestnik/> [paywall]. [cit. 2022-05-13].

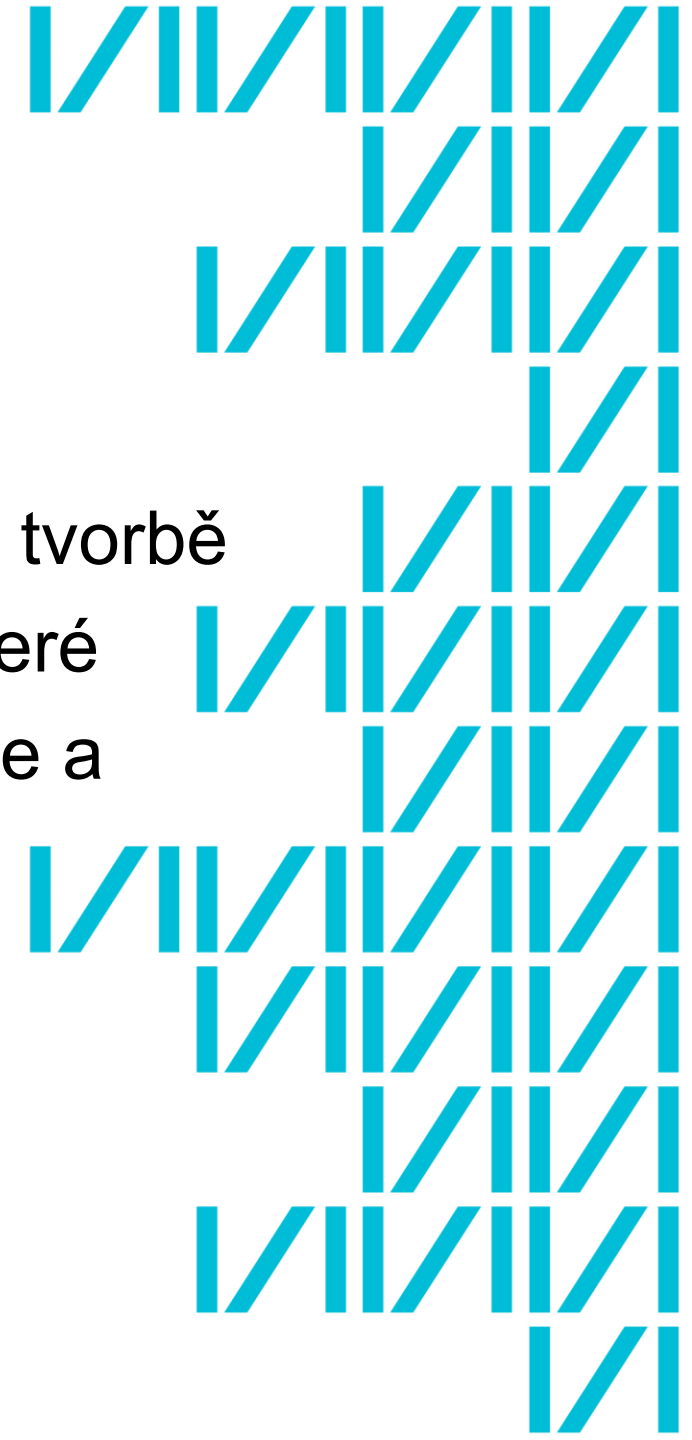
Informace k normě: <https://ujc.avcr.cz/expertni-cinnost/csn016910/faq.html>

Pomůcky k psaní textů

Internetová jazyková příručka. Online. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, © 2008–2024. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/>. [cit. 2024-02-17].

Bibliografická citace

Formalizované údaje o zdroji, který autor použil při tvorbě své práce. Citace obsahuje bibliografické údaje, které jsou nutné k jednoznačné identifikaci daného zdroje a k jeho zpětnému vyhledání.

Požadavky na citace

- Citace musí obsahovat všechny údaje nutné k identifikaci a nalezení zdroje.
- Bibliografické údaje přebíráme přímo z použitého zdroje.
- Přesnost.
- Pravdivost.
- Jednotnost.
- Přebírání z citovaného zdroje.

Sekundární citace

- Citování citovaného.
- Používat minimálně.

Příklady řešení:

<http://iva.k.utb.cz/lekce/sekundarni-citovani/>

<https://knihovna.vse.cz/faq/jak-citovat-citace-citaci-tzn-jak-citovat-text-ktery-byl-jiz-jednou-citovany>

Proč citujeme?

- Vědecká, informační a citační etika.
- Povinnost vyplývající z autorského zákona (zákon č. 121/2000 Sb., § 31).
- Bibliografická citace – zdroj informací pro čtenáře, recenzenta a oponenta.
- Ověření tvrzení. Podpora argumentace či doplnění informací. Zamezení chyb a nepřesností.
- Zasazení problematiky do širších tematických souvislostí.
- Prokázání znalosti problematiky a stěžejní literatury.
- Posílení vědeckého dialogu.
- Doporučení literatury k dalšímu vzdělávání.
- Analýza citací – měření úspěšnosti vědců (bibliometrie).

Plagiátorství

„představení duševního díla jiného autora půjčeného nebo napodobeného v celku nebo z části, jako svého vlastního“.

ČSN ISO 5127:2001.

Plagiátorství

- U akademických textů se automaticky předpokládá, že části, u nichž není uveden odkaz na zdroj, je text autora či všeobecně známá informace.
- Odkaz na zdroj se neuvádí u všeobecně známých informací.
- Z písemné práce musí být patrné, která část textu je převzatá a která je dílem autora.
- Text musí obsahovat odkazy na zdroje. Nestačí uvést na konci textu seznam použité literatury. Seznam použité literatury musí obsahovat pouze zdroje odkázané v textu.

Prohřešky proti citační etice

- Necitovat díla, která byla použita.
- Citovat díla, která nebyla použita.
- Citovat vlastní díla, která nemají souvislost s novým textem.
- Necitovat vlastní díla, pokud z nich skutečně čerpáme informace, které mají souvislost s novým dílem.
- Citace vytržené z kontextu.
- Nepřesné a neúplné citace.

Zpracováno dle:

JANOŠ, Karel. *Informační etika*. 1. vyd. Praha: Česká informační společnost, 1993, s. 84.

Prohřešky proti citační etice

Odkazy na zdroje

- <https://www.ithenticate.com/resources/infographics/types-of-plagiarism-research>
- https://turnitin.com/assets/en_us/media/plagiarism_spectrum.php
- <https://www.ox.ac.uk/students/academic/guidance/skills/plagiarism?wssl=1#>

Druhy plagiátorství (1)

Není uveden odkaz na původní zdroj.

- Zkopírování celého textu nebo jeho částí.
- Drobné úpravy převzatého textu.
- Spojení doslovně převzatých částí z různých dokumentů (mozaikové plagiátorství).
- Informace z jednoho zdroje jsou doplněny vlastními myšlenkami.
- Vypracování práce na zakázku – contract cheating, ghost writing (riziko vydírání v budoucnosti).

Druhy plagiátorství (2)

- Necitování v textu – pouze soupis na konci písemné práce. Není zřejmé, které myšlenky byly převzaty a z jakého zdroje.
- Citáty bez uvozovek.
- Nedohledatelné zdroje.

Druhy plagiátorství (3)

- Nepřiznání týmové spolupráce. Je třeba rozlišit přínos jednotlivců a celého týmu.
- Je třeba uvést zdroj i u přebíraných obrázků, fotografií, grafů a tabulek. Často je nutný souhlas autora originálu, pokud obrázek není přístupný pod licencí CC.
- Je nutné uvést jako zdroj také Wikipedii či další bezplatné encyklopedie na Internetu, pokud z nich přebíráte informace.
- Kryptomnézie – nevíme, z jakého zdroje myšlenka pochází.
V tomto případě informaci do textu nepoužít.

Prevence: pečlivě průběžně zaznamenávat citace prostudovaných zdrojů.

Plagiátorství

Příručka pro studenty

ČERNIKOVSKÝ, Petr; FOLTÝNEK, Tomáš; FONTANA, Josef;
GOJNÁ, Zuzana; HENEK DLABOLOVÁ, Dita et al. *Jak se
vyhnout plagiátorství: příručka pro studenty*. Online, PDF.

Praha: Karolinum, 2020. Creative Commons Attribution License
4.0. ISBN 978-80-246-4790-6. Dostupné z: Akademická etika,

<https://www.akademickaetika.cz/static/soubory/stranka-36/jak-se-vyhnut-plagiatorstvi-prirucka-pro-studenty-23.pdf>.

[cit. 2024-01-12].

Plagiátorství

Příručka pro akademické pracovníky

FOLTÝNEK, Tomáš. *Jak předcházet plagiátorství ve studentských pracích: příručka pro akademické pracovníky.*

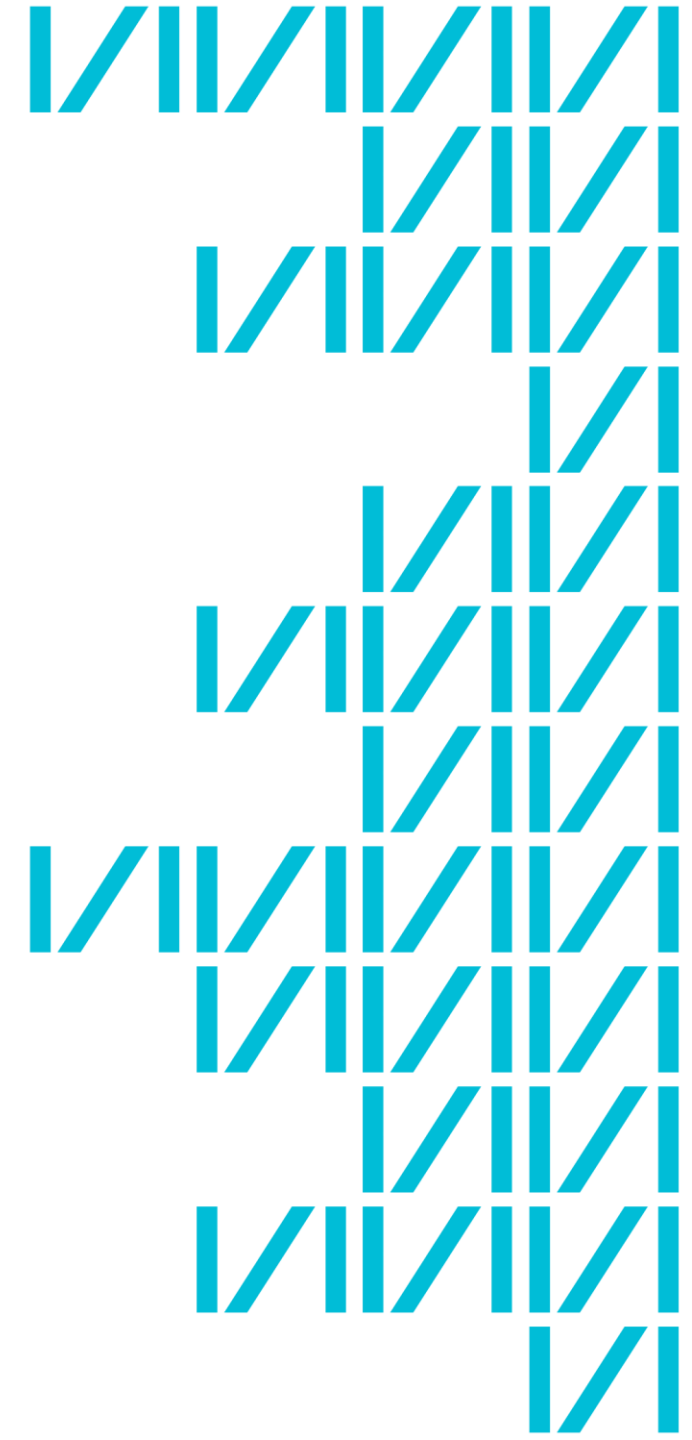
Online, PDF. Praha: Karolinum, 2020. Creative Commons Attribution License 4.0. ISBN 978-80-246-4786-9. Dostupné z:

<https://karolinum.cz/data/book/24082/9788024647869%20Foltyn%20-%20Jak%20predchazet%20plagiatorstvi.pdf>.

[cit. 2024-12-16].

Způsoby přebírání myšlenek

- Citát.
- Parafrázování.

Citát – přímá citace

- Doslovné převzetí části textu.

Začátek a konec převzatého textu je nutné vyznačit uvozovkami, případně i kurzívou.

Klávesová zkratka pro psaní uvozovek:

levý Alt + 0132, levý Alt + 0147.

„Proto je žádoucí, aby vyučující hned v úvodu zjistil, s jakými znalostmi posluchači do výuky přicházejí“ (Krčál a Teplíková, 2014, s. 99).

Parafráze

- Převyprávění převzaté myšlenky vlastními slovy.

Nesmí dojít ke zkreslení původní myšlenky.

Příklad:

Vyučující by měl v úvodu výuky zjistit, jaké jsou znalosti posluchačů (Krčál a Teplíková, 2014, s. 99).

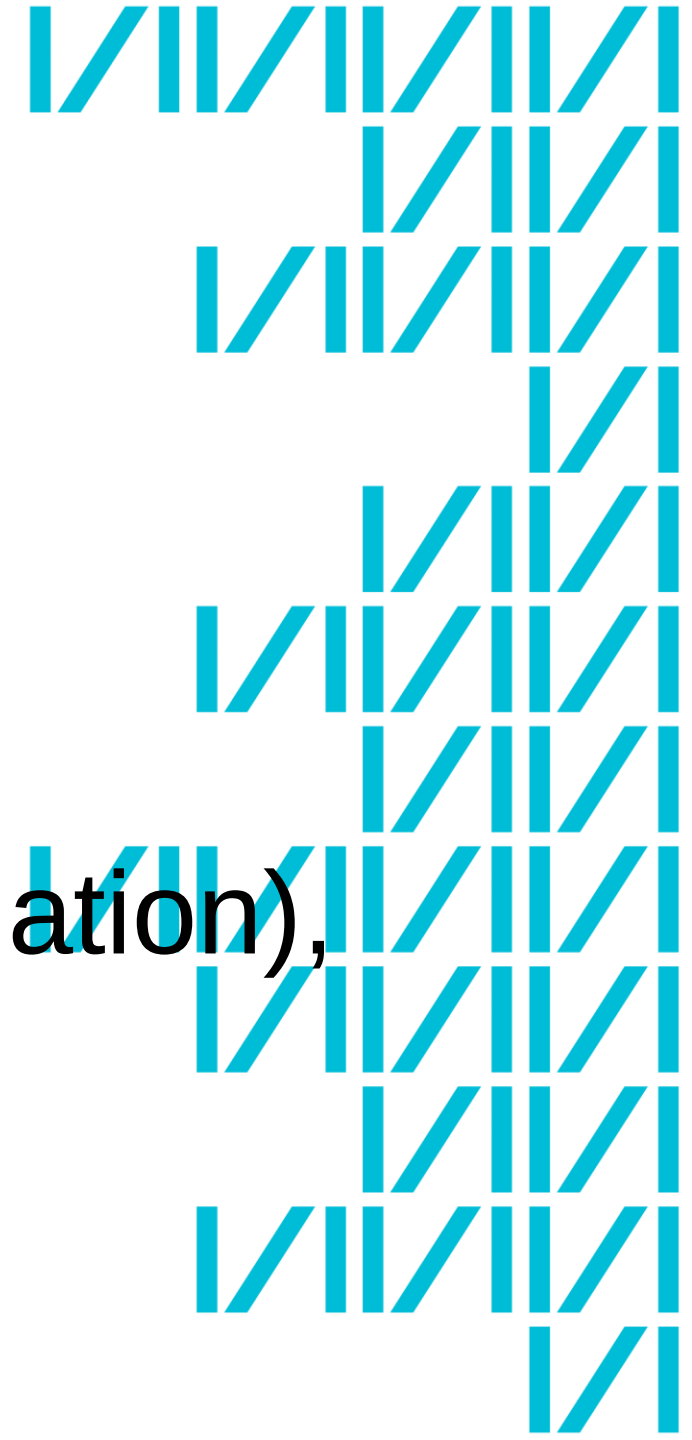
Citační styly

- Pravidla pro tvorbu citací (struktura citací pro jednotlivé typy dokumentů, pravidla pro jednotlivé bibliografické údaje).

Je třeba respektovat pravidla/pokyny/směrnice zadavatele práce (dané vysoké školy či vydavatele).

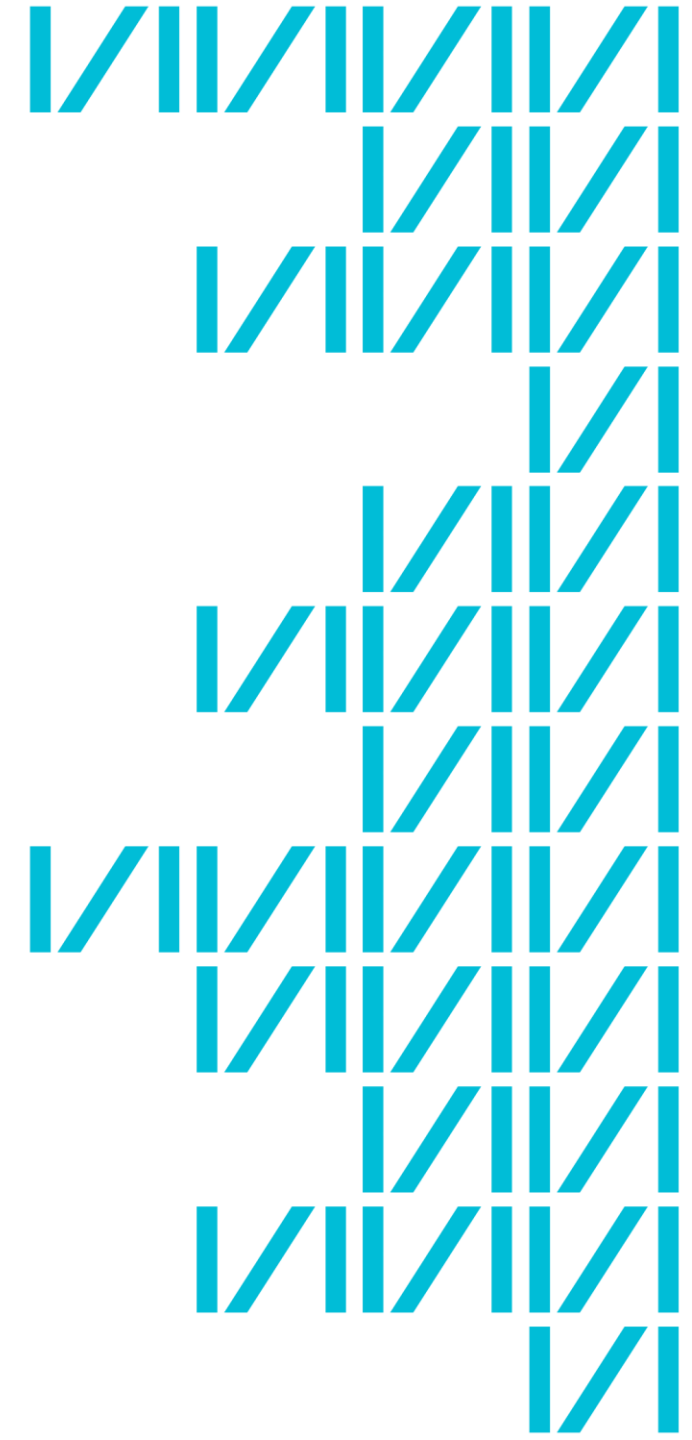
Univerzální citační styly

- Chicago,
- ISO 690,
- MLA (Modern Language Association),
- Turabian.

Oborové citační styly

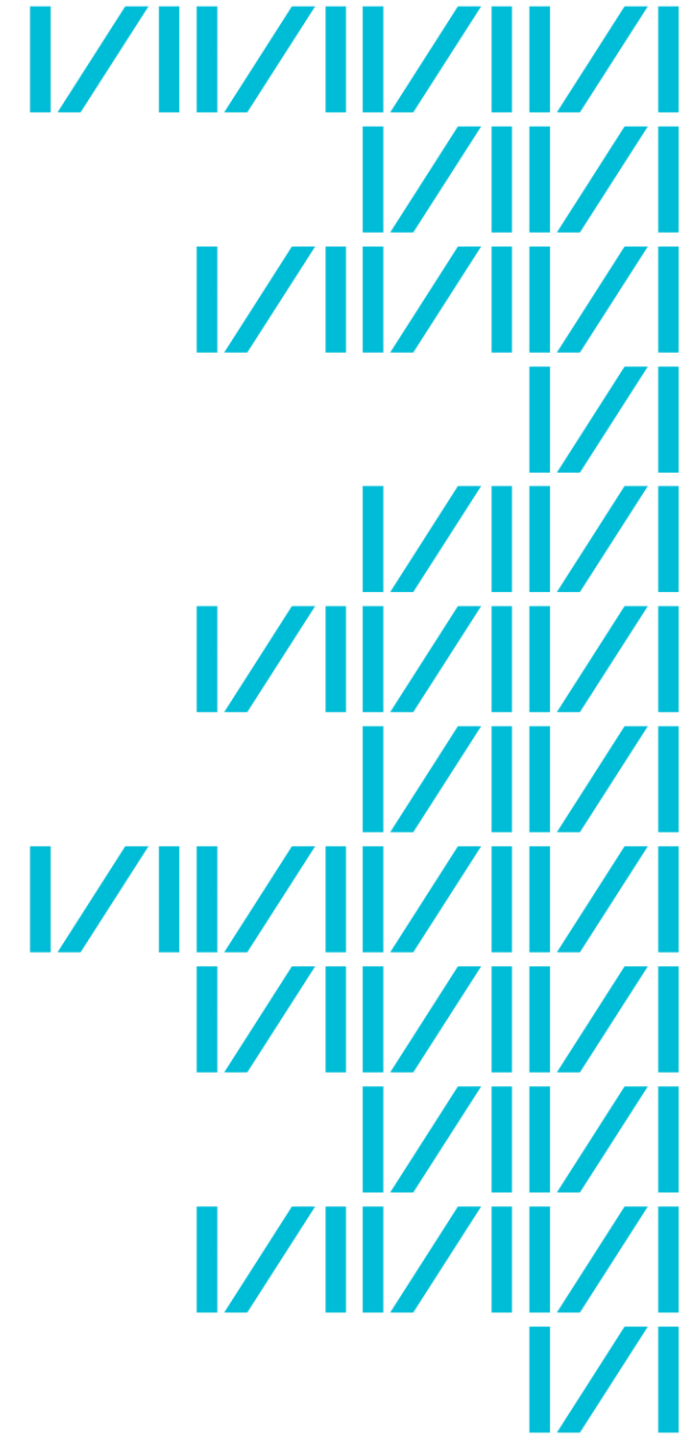
- ACS style (American Chemical Society),
- AIP style (American Institute of Physics),
- AMA style (American Medical Association),
- APA style (American Psychological Association),
- ASA style (American Sociological Association),
- IEEE style (Institute of Electrical and Electronics Engineers),
- Vancouver (National Library of Medicine).

Citační metody

Způsoby odkazování na zdroj v textu.

- Harvardská metoda.
- Poznámky pod čarou.
- Číselné odkazy – Vancouver style.
- Systém jmenných značek.

Harvardská citační metoda

Seznam použité literatury

NEČADOVÁ, Věra, 2009. *Veřejná správa*. 1. vyd. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava. ISBN 978-808-7035-191.

NEKOLOVÁ, Markéta, 2006. Metoda Delphi (Delphi method). In: POTŮČEK, Martin, ed. *Manuál prognostických metod*. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 142-148. Studijní texty, 37. ISBN 80-86429-55-5.

NENADÁL, Jaroslav, 2004. *Měření v systémech managementu jakosti*. 2. dopl. vyd. Praha: Management Press. ISBN 9788072611102.

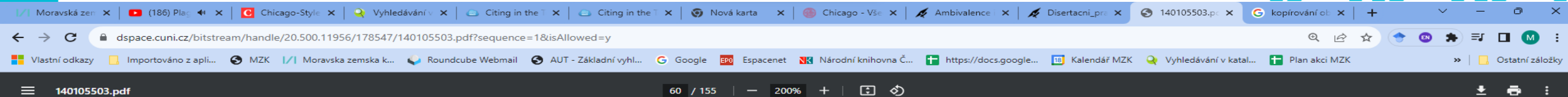
NENADÁL, Jaroslav, 2009. Etické zásady benchmarkingu. *QMprofi.cz* [online]. Praha: Dashöfer [cit. 2022-07-07]. Dostupné z: https://www.qmprofi.cz/33/eticke-zasady-benchmarkingu-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Eou0c_K0wh9GW0stk0IZdIQ/

OAKLEAF, Megan, 2010. *Value of academic libraries: a comprehensive research review and report*. Chicago: American Library Association. ISBN 978-0-8389-8568-7.

Harvardská citační metoda

Odkazy v textu

expertů. I když se může zdát, že jde o novou metodu výzkumu, opak je pravdou. Vznikla v šedesátých letech v USA (Nekolová, 2006, s. 142) a jeden z prvních článků, který popisuje její metodologii, pochází již z roku 1963 od Dalkeyho a Helmera (Dalkey, 1963).

Metoda je obvykle realizována písemnou formou, kdy si výzkumný tým sestaví seznam expertů, stanoví si přesné otázky a ty pak určený facilitátor posílá jednotlivým expertům nejčastěji formou dotazníků. Důležité je, aby experti navzájem neznali svou identitu, protože by mohli svá vyjádření přizpůsobovat největší autoritě z řad vybraných expertů (Špaček, 2020, s. 186) případně by se mohli navzájem ovlivňovat. Vracené odpovědi se přenášejí do srovnávací tabulky a hledají se rozdíly a shody.

Delphi metoda se nepoužívá pouze jednokolově, ale jde o iterační proces, tedy následuje doptávání a ujasňování si postojů. Vždy je všem expertům zaslán anonymní přehled všech postojů, na což mohou reagovat (pozměnit názor, kompletně jej přehodnotit nebo na něm trvat) (Nekolová, 2006, s. 142). Výzkum je ukončen ve chvíli, kdy panuje nad výsledkem shoda.

Harvardská citační metoda

Komentář

- Seznam použité literatury je uspořádán abecedně podle jmen autorů. Za jménem autora následuje rok vydání.
- **Odkaz** v textu:
xxxxxxx (Špaček, 2020, s. 86).
xxxxxxx (Špaček 2020, s. 86).
- Pomůcka v češtině:

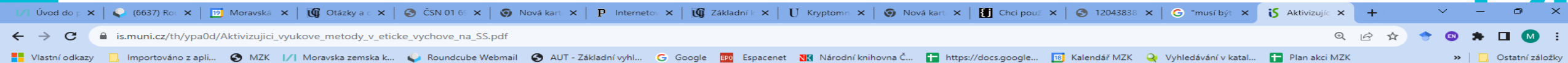
<https://www.citace.com/blog/harvard-rozcestnik>

<https://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/citacni-tahak.pdf>

<https://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/harvardsky-system.pdf>

Poznámky pod čarou

Odkazy v textu

Aktivizující výukové metody v etické výchově na SŠ

30 / 98 | 175%

Maňák výukovou metodu definuje jako „koordinovaný systém vyučovacíh činností učitele a učebních aktivit žáků, který je zaměřen na dosažení výchovně vzdělávacích cílů“.³⁵ Na rozdíl od obsahu či organizace výuky se výuková metoda dynamicky mění. Měla by být volena na základě pedagogické interakce mezi učitelem a žákem a vést žáka k jeho osamostatnění, jak popisují v předchozí části této práce.³⁶ Nelze se ztotožnit s představou, že metoda má pouze sloužit transferu obsahu učiva žákům. Cílem vyučujícího je kromě předání vědomostí, také rozvíjení schopností a dovedností a vytváření postojů a přesvědčení. Domnívám se, že zvláště ve společenskovědních předmětech je otázkou, do jaké míry je jejich naplnění předáváním vědomostí a do jaké míry jde o podporu ve vytváření a rozvíjení postojů studentů. Maňák a Švec upozorňují, že chybná je ale i myšlenka, že výuková metoda tvoří obsah, byť jej jistě může ovlivňovat. Je třeba mít na paměti, že výuková metoda je jednou z komponent edukačního procesu a je těsně provázaná jak s obsahem, tak s didaktickým cílem.³⁷

³⁴ RŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. s.287.

³⁵ MAŇÁK, Josef. *Nárys didaktiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1997. s. 34.

³⁶ MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. s.22-23.

³⁷ Tamtéž. s. 22.

Poznámky pod čarou

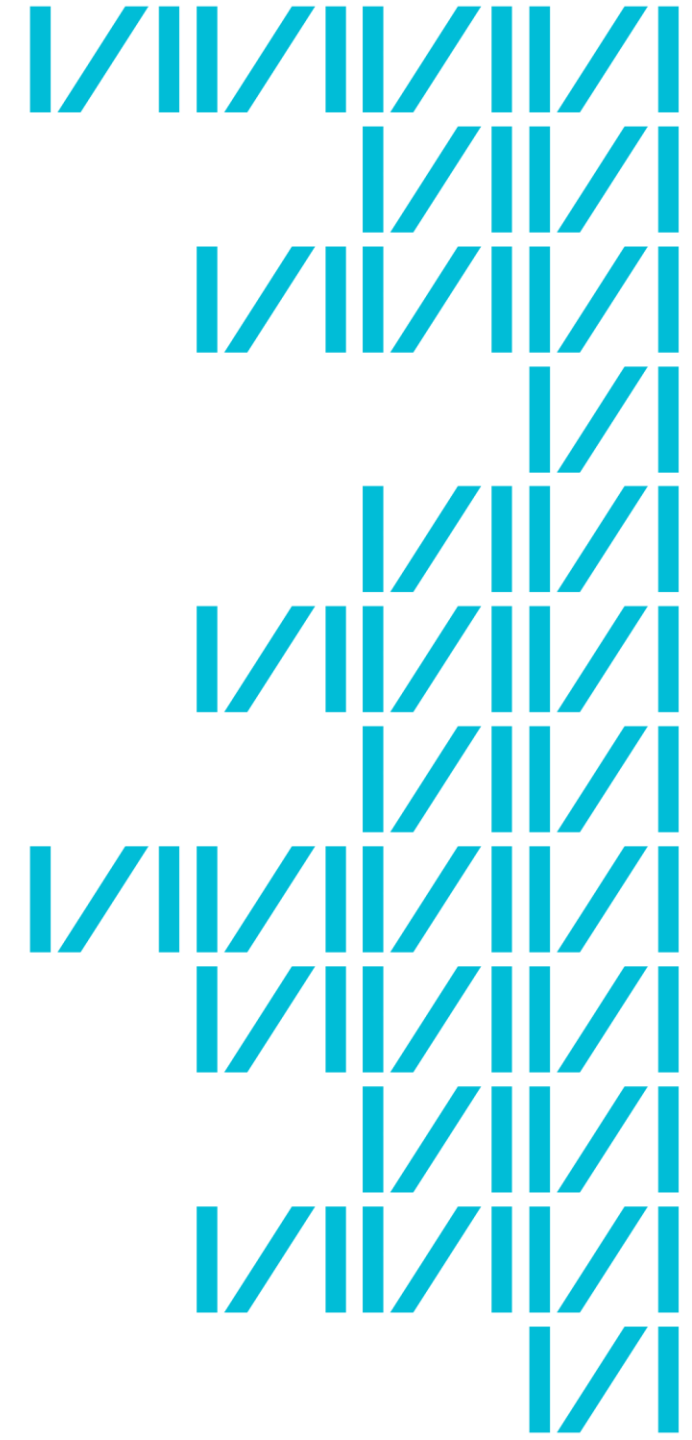
Komentář

Číselné odkazy lze uvést:

- v kulatých závorkách,
- v hranatých závorkách,
- v horním indexu.

Odkaz na už citovaný zdroj:

53. MAŇÁK, pozn. 33.

Vancouver style – číselné odkazy

Seznam použité literatury

65. Advani RH, Buggy JJ, Sharman JP, Smith SM, Boyd TE, Grant B, et al. Bruton tyrosine kinase inhibitor ibrutinib (PCI-32765) has significant activity in patients with relapsed/refractory B-cell malignancies. *J Clin Oncol*. 2013 Jan 1;31(1):88–94.
66. Bonnal S, Vignani L, Valcárcel J. The spliceosome as a target of novel antitumour drugs. *Nat Rev Drug Discov*. 2012 Nov;11(11):847–59.
67. Schetelig J, van Biezen A, Brand R, Caballero D, Martino R, Itala M, et al. Allogeneic hematopoietic stem-cell transplantation for chronic lymphocytic leukemia with 17p deletion: a retrospective European Group for Blood and Marrow Transplantation analysis. *J Clin Oncol*. 2008 Nov 1;26(31):5094–100.
68. Dreger P, Schnaiter A, Zenz T, Böttcher S, Rossi M, Paschka P, et al. TP53, SF3B1, and NOTCH1 mutations and outcome of allotransplantation for chronic lymphocytic leukemia: six-year follow-up of the GCLLSG CLL3X trial. *Blood*. 2013 Apr 18;121(16):3284–8.
69. Stilgenbauer S. Gene Mutations and Treatment Outcome in Chronic Lymphocytic Leukemia: Results From the CLL8 Trial. *Blood ASH Annu Meet Abstr*. 2012(120):Abstract 433.
70. Byrd JC, Gribben JG, Peterson BL, Grever MR, Lozanski G, Lucas DM, et al. Select high-risk genetic features predict earlier progression following chemoimmunotherapy with fludarabine and rituximab in chronic lymphocytic leukemia: justification for risk-adapted therapy. *J Clin Oncol*. 2006 Jan 20;24(3):437–43.

Vancouver style – číselné odkazy

Odkazy v textu

Srovnání s režimem nadarabem-cyklofosfamid (FC) (64).

Zhodnocení odpovědi na léčbu by mělo zahrnovat pečlivé fyzikální vyšetření a vyšetření krve a kostní dřeně. Pacienti mohou dosáhnout kompletní remise, parciální remise nebo může být choroba stabilní. V horším případě dojde k selhání terapie, které vede k progresi nemoci nebo přímo ke smrti pacienta. Pacienti, kteří špatně reagují na standardní léčbu a vykazují krátký čas do progresu, jsou často rezistentní i na další konvenční terapeutika. V takových případech by měla být pacientům navržena účast v experimentálních studiích zahrnujících nová léčiva, například monoklonální protilátky zaměřené na B-buněčnou signalizaci (65) nebo do budoucna také zcela inovativní látky ovlivňující jednotlivé komponenty spliceozómu (např. SF3B1) (66). V současné době by však pacientům měla být nabídnuta zejména možnost alogenní transplantace hematopoetických kmenových buněk (HSCT) (67,68), i když je spojena s rizikem vysoké mortality.

Genetické determinanty rezistence na chemoterapii zahrnují zejména defekty v genu *TP53*, ale i *ATM*. V případě *TP53* mohou i samotné mutace bez přítomnosti delece vést ke špatné odpovědi na léčbu a krátkému přežití pacientů (19,22,24,50). Pacienti s defekty v *TP53* dokonce odpovídají velice špatně i na režim FCR, který je v současné době u CLL nejúčinnější

Vancouver style – číselné odkazy

Seznam použité literatury

Záznamy jsou uspořádány dle pořadí, v jakém jsou citovány poprvé.

System jmenných značek

Seznam použité literatury

- [KAKAN] KASPER, Tomáš a KASPEROVÁ, Dana. *"Nová škola" v meziválečném Československu ve Zlíně: ideje, aktéři, místa.* Historie. Praha: Academia, 2020. ISBN 978-80-200-3091-7.
- [NOVAP] NOVÁK, Jan A. *První republika: zamlčená historie.* Knihy záhad. Frýdek-Místek: Alpress, 2018. ISBN 978-80-7543-688-7.
- [VASAJ]. VAŠÁK, Jaroslav. *První republika u stolu.* [Brno]: CPress, 2017. ISBN 978-80-264-1711-8.

System jmenných značek

Odkazy v textu

Recepty z období první republiky svědčí o tom, že strava byla v tehdejší době chutná [VAŠAJ]. J. A. Novák [NOVAP] upozornil na spoustu záhad, která doposud nebyla uspokojivě vysvětlena. Ve Zlíně proběhla v období mezi dvěma světovými válkami zajímavá školská reforma [KAKAN].

Doporučená literatura

ČERNIKOVSKÝ Petr FOLTÝNEK, Tomáš. *Jak se vyhnout plagiátorství: příručka pro studenty*. Online, PDF. Praha: Karolinum, 2020. CC-BY 4.0. ISBN 978-80-246-4790-6. Dostupné z:
<https://karolinum.cz/data/book/24022/Foltynek%20-%20Jak%20se%20vyhnout%20plagiatorstvi.pdf>

FOLTÝNEK, Tomáš. *Jak předcházet plagiátorství ve studentských pracích: příručka pro akademické pracovníky*. Praha: Karolinum, 2020, 31 s. ISBN 978-80-246-4788-3. Dostupné také z:
<https://karolinum.cz/data/book/24082/9788024647869%20Foltynek%20-%20Jak%20predchazet%20plagiatorstvi.pdf>

Kontakt

PhDr. Martina Machátová

Moravská zemská knihovna v Brně

Tel.: 541 646 170

E-mail: Martina.Machatova@mzk.cz

Aktualizace: 18. prosince 2024

